

บทที่ 3

การจัดเลี้ยงสมรส (วะลีมะฮฺ) ในอิสลาม

อาหารและเครื่องดื่ม ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของมนุษย์ มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ด้วยความสำคัญดังกล่าวมนุษย์จึงนำอาหารและเครื่องดื่มเป็นสื่อกลางในการให้ความสำคัญกับมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งหลักการให้ความสำคัญดังกล่าวมิใช่เป็นเพียงแบบอย่างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เท่านั้น แต่เป็นแบบอย่างการให้ความสำคัญระหว่างมนุษย์กับอัลลอฮฺ ﷻ อัลกุรอานให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับอัลลอฮฺ ﷻ เพื่อทดสอบความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ เช่นกรณีกอบิลและฮาบิล ทั้งสองผู้ซึ่งเป็นลูกชายของนบีอาดัม عليه السلام ดังนั้น อาหารและเครื่องดื่มนอกจากเป็นสิ่งเคียงคู่กับผู้คนในชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญต่อผู้คนในสังคมอีกด้วย อาทิเช่น แสดงถึงการให้เกียรติต่อผู้คน การแสดงถึงความยินดี ความเศร้าโศก เป็นต้น โดยเจ้าบ้านหรือเจ้าภาพเป็นผู้จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มไว้ตามความเหมาะสม จนกลายเป็นที่มาของ “การจัดเลี้ยง”

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเลี้ยงสมรส

3.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดงานเลี้ยง

3.1.1.1 การจัดงานเลี้ยง ในมุมมองนักวิชาการมุสลิม

“การจัดเลี้ยง” มิได้เกิดขึ้นในสมัยปัจจุบันเท่านั้น แต่มีมาตั้งแต่สมัยอวิชาของชาวอาหรับ จนกระทั่งศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทในสังคม โดยอิสลามแลเห็นความสำคัญดังกล่าวต่อสังคมอาหรับ จึงทำให้ “การจัดเลี้ยง” เป็นสิ่งที่อนุมัติตามบัญญัติอิสลาม (al-Sharbīniy, 2009: 245/3)

นักวิชาการมุสลิมหลายคนในหลายสำนักคิดได้จำกัดความหมายของ “การจัดเลี้ยง” ตามความหมายเชิงวิชาการอิสลาม ซึ่งความหมายของนักวิชาการหลายคนในแต่ละสำนักคิด มิได้มีความแตกต่างกันมากนัก ดังต่อไปนี้

นักวิชาการฟิกฮ์ส่วนใหญ่ อาทิเช่น อัลฮะนะฟียะฮ์ อัลมาลิกียะฮ์ อัชชาฟีอียะฮ์ ได้จำกัดความหมายของงานเลี้ยง (‘Ismā’il, 2008: 4) โดยกล่าวว่า

“งานเลี้ยง คือ การจัดเตรียมอาหารเฉพาะงานสมรส มิได้หมายถึง
อย่างอื่นใด

อัคร์ดีร์ กล่าวว่

“งานเลี้ยง คือ การจัดเลี้ยงเฉพาะการสมรส”

อิบนุ กุดตามะฮฺ กล่าวว่า

“งานเลี้ยง คือ ชื่อสำหรับอาหารที่เตรียมไว้เลี้ยงในงาน
สมรสเท่านั้น”

โดยนักวิชาการฟิกฮส่วนใหญ่ เมื่อกล่าวถึงคำว่า “วะลียมะฮฺ” พวกเขาหมายถึงงาน
เลี้ยงสมรส โดยมิได้มีความหมายถึงงานเลี้ยงอื่นใดทั้งสิ้น

สำหรับนักวิชาการฟิกฮบางส่วนจากอัลฮะนะฟียะฮ์ อัชชาฟีอียะฮ์ และฮะนาบิละฮ์
ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับคำว่า “งานเลี้ยง” (al-Sharbīniy, 2009: 244/3) ว่าเป็น

“การจัดเตรียมอาหารเพื่องานสังสรรค์ รื่นเริงทุกประเภท เมื่อ
กล่าวถึงงานเลี้ยง ส่วนใหญ่จะรู้จักงานเลี้ยงสมรส และวาระอื่นๆ
บางวาระที่มีการจัดเลี้ยงในลักษณะเฉพาะ”

จากการจำกัดความของนักวิชาการฟิกฮบางส่วนพบว่า เมื่อกล่าวถึง “วะลียมะฮฺ”
ส่วนใหญ่จะรู้จักกันว่าเป็นงานเลี้ยงสมรส แต่ก็มีบางงานเลี้ยง ที่มีได้มีความหมาย “งานเลี้ยงสมรส” แต่
เป็นงานเฉพาะที่ผู้คนในบริบทพื้นที่เข้าใจกัน

คำจำกัดความว่า “งานเลี้ยง” ในทัศนะของนักวิชาการมุสลิม จึงแบ่งออกเป็น 2
ประเภท ประเภทแรก เมื่อกล่าวถึง “งานเลี้ยง” ผู้คนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่า เป็นงานเลี้ยงสมรส ทั้งนี้ คำ
จำกัดความประเภทแรกสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการฟิกฮและนักภาษาศาสตร์ (‘Ismā’il,
2008: 5) สำหรับคำจำกัดความประเภทที่สองคือ ทุกๆ การจัดเตรียมอาหารเพื่อแขกที่รับเชิญ ไม่ว่าจะ
งานเลี้ยงสมรส งานเลี้ยงเข้าสู่ันต์ เป็นต้น (Fatīmah, n.d: 6) ล้วนถือว่าเป็นงานเลี้ยง ดังนั้น คำจำกัด
ความประเภทที่สอง มิได้จำกัดเฉพาะงานเลี้ยงสมรสแต่ครอบคลุมทุกๆ งานเลี้ยง

เนื่องจากงานเลี้ยง เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมนุษย์ด้วยกัน
สอดคล้องกับหลักคำสอนอิสลาม ที่ส่งเสริมการกระทำเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมุสลิม ดังหะ
ดีษเกี่ยวกับคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่กล่าวว่า

((عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ
قَالَ تَطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ))
(أخرجه البخاري، 12:1993)

ความว่า “ความว่า จากอับดุลเลาะฮ์ บิน อุมร์ ﷺ กล่าวว่า มีผู้ชายผู้
หนึ่งได้ซักถามท่านนบี ﷺ ว่า ในหลักคำสอนอิสลาม มีสิ่งใดเป็นสิ่งที่
ดีที่สุด? ท่านตอบว่า ได้แก่ การที่ท่านให้อาหารแก่ผู้อื่น และการที่
ท่านกล่าวความสวัสดีภาพ (สลาม) แก่ผู้ที่ท่านรู้จักและผู้ที่ไม่
รู้จัก”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1993: 12)

ความจากหะดีษ เป็นที่ประจักษ์ว่า การให้อาหารหรือเครื่องดื่มเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำดีตามหลักคำสอนอิสลาม ดังนั้น การจัดงานเลี้ยงที่ประกอบด้วยอาหารและเครื่องดื่มจึงเป็นสิ่งที่มาจากหลักคำสอน ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการมุสลิมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการจัดงานเลี้ยงของมุสลิม ถือว่าเป็นการกระทำที่อนุวัติและส่งเสริมในอิสลาม (al-Sharbīniy, 2009: 299/3) ไม่ว่าจะป็นงานเลี้ยงที่เกิดขึ้นด้วยสาเหตุแห่งความสุข (al-Mardawiy, n.d: 315/8) หรือไม่มีสาเหตุใดๆ ในการกระทำ ในการนี้ได้มีนักวิชาการมุสลิมบางคน รวบรวมชื่อการจัดงานเลี้ยงของชาวมุสลิม ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้ (al-Sharbīniy, 2009: 299/3)

3.1.1.2 ประเภทงานเลี้ยง ในอิสลาม

การจัดงานเลี้ยงถือว่าการกระทำสิ่งที่ดี เป็นการบริจาคทาน นอกจากนี้ ผู้คนสามารถพบปะ รวมตัวกัน ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนับว่าเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักคำสอนศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้มุสลิมส่วนใหญ่จึงมีการจัดงานเลี้ยง โยดประเภทของงานเลี้ยงที่มุสลิมส่วนใหญ่ปฏิบัติทำมีดังนี้

1. วะลีมะฮฺ อูรส์ คือ อาหารที่จัดขึ้นเฉพาะเพื่อเลี้ยงในงานการสมรส เป็นการฉลองแสดงความยินดีให้กับคู่บ่าวสาว
2. วะลีมะฮฺ อัลอะกิเกาะฮฺ คือ อาหารที่จัดเตรียมขึ้นเนื่องด้วยเด็กแรกเกิด โดยตามบัญญัติศาสนา งานเลี้ยงอัลอะกิเกาะฮฺ จะเกิดขึ้นได้ภายในวันที่ 7 ของเด็กแรกเกิดเป็นต้นไป
3. วะลีมะฮฺ อัลคุรค์ คือ อาหารที่จัดเตรียมขึ้นระหว่างนิฟาส(เลือดหลังคลอดบุตร หรือน้ำคาวปลา) มีวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัยของผู้หญิงจากการปราศจากเลือดนิฟาสหลังการคลอด
4. วะลีมะฮฺ อันนะกือฮฺ คือ อาหารที่จัดเตรียมขึ้นเนื่องด้วยการเดินทาง ทั้งนี้ ผู้ที่ต้องการเดินทางมีวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการเดินทาง และเป็นการขอขอบคุณต่ออัลลอฮฺ ^ﷻ ที่ให้ความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการเดินทางจากกลับ
5. วะลีมะฮฺ อัลวะกิเราะฮฺ อาหารที่จัดเตรียมขึ้นเนื่องจากการสร้างบ้านใหม่ หลังจากเสร็จสิ้นการสร้างบ้านใหม่ เจ้าบ้านจะมีการจัดเตรียมอาหาร และเชิญแขกมาร่วมรับประทาน
6. วะลีมะฮฺ อัลอิฮฺซาร์คือ อาหารที่จัดเตรียมขึ้นเนื่องด้วยการเข้าสู่สุนัต โดยมีนักวิชาการบางกลุ่ม มีความเห็นว่า สิ่งที่ถูกบัญญัติในการส่งเสริมจัดเตรียมนั้น มีไว้สำหรับ การเข้าสู่สุนัตของผู้ชาย มีใช้สำหรับผู้หญิง
7. วะลีมะฮฺ อัลวะฎีมะฮฺ คือ อาหารที่จัดเตรียมขึ้นเนื่องด้วยความเคราะห์ร้าย อาทิ เช่น การสูญเสียชีวิต หรือการสูญเสียสิ่งอื่นใดก็ตาม

8. ะลิมะฮฺ มะอะดุกะฮฺ คือ อาหารที่จัดเตรียมขึ้น โดยมีได้มีสาเหตุใดๆ เฉพาะเจาะจงในการจัดเตรียม เมื่อผู้ใดต้องการทำอาหาร อันเนื่องการได้รับเงินตอบแทนจากการทำงานหรืออะไรก็ตาม เจ้าภาพเลี้ยงอาหารก็จะชวนบรรดาพี่น้อง ญาติๆ มิตรสหาย หรือเพื่อนบ้าน มาร่วมกันทานอาหาร

สำหรับรายชื่องานเลี้ยงที่รวบรวมมาข้างต้น พบว่า อาหารงานเลี้ยงที่กล่าวมาส่วนใหญ่ จัดขึ้นด้วยสาเหตุแห่งความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ﷺ กล่าวคือ มาจากการได้รับความสุขของผู้คน แต่ก็มีบางงานเลี้ยงที่จัดขึ้น มิได้เกิดมาจากความสุข แต่เกิดจากความทุกข์ อันได้แก่ “อัลวะฎีมะฮฺ” ซึ่ง นักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่า การจัดงานเลี้ยง เกิดขึ้นเนื่องจากความสุขนั้น พิจารณาเห็นว่า “อัลวะฎีมะฮฺ” มิได้จัดอยู่ในกลุ่มรายชื่องานเลี้ยง เพราะ เพราะมิได้เกิดมาจากความสุขแต่เกิดมาจากความทุกข์ (al-Sharbīniy, 2009: 299/3)

แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการส่วนใหญ่ พิจารณาว่า “อัลวะฎีมะฮฺ” เป็นส่วนหนึ่งของ งานเลี้ยงในกลุ่มของงานเลี้ยงทั้งหมดที่กล่าวมาทั้ง 8 ประเภท ในกรณีนี้ ยังมีนักวิชาการบางกลุ่มได้เสริม ชื่องานเลี้ยงอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งได้แก่ “วะลิมะฮฺอัลฮิชาฎ” คือ งานเลี้ยงที่จัดเตรียมขึ้นเพื่อผู้ซึ่ง ท่องจำอัลกุรอานโดยเฉพาะ เวลาแห่งการจัดทำงานเลี้ยงนั้นจะแตกต่างกันตามความสะดวกและสมัคร ใจของแต่ละบุคคล บางคนจัดทำช่วงระหว่างกำลังท่องจำอัลกุรอาน บางคนจัดทำภายหลังเสร็จสิ้นการ ภารกิจท่องจำอัลกุรอานทั้งหมด (Ibn Kathīr, 1981: 560/1) เป็นต้น

การจัดงานเลี้ยงที่กล่าวมาข้างต้น นับว่าเป็นสิ่งที่มีข้อบัญญัติในอิสลามตามมติของ นักวิชาการส่วนใหญ่ บางคนเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีข้อบัญญัติที่ส่งเสริม แต่บางคนเห็นว่าเป็นสิ่งอนุมัติใน อิสลาม

3.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดงานเลี้ยงสมรส (วะลิมะฮฺ อูร์ส) ในอิสลาม

วะลิมะฮฺ อูร์ส หรืองานเลี้ยงสมรส เป็นงานเลี้ยงหนึ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่จะจัดเตรียม อาหารขึ้นเลี้ยงเฉพาะในวาระการสมรสของคู่บ่าวสาว โดยจะมีแขกมารับประทานอาหารร่วมกัน ใน มุมมองอิสลาม “วะลิมะฮฺ อูร์ส” ถือว่าเป็นงานเลี้ยงหนึ่งที่ถูกบัญญัติในหลักคำสอนศาสนาอิสลาม เพื่อมุสลิมร่วมกันแสดงความยินดีในคืนและวันแห่งความสุขท่ามกลางเพื่อนๆ ญาติพี่น้อง ตลอดจน เพื่อนบ้าน ดังเช่นการกระทำในสมัยของท่านนบี ﷺ และบรรดาสาวก ดังหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรียฺ เกี่ยวกับงานสมรส ซึ่งท่านนบี ﷺ ได้จัดให้แก่สาวกท่านหนึ่งว่า

((أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرُوسًا بَزَيَّتْ بِنْتُ

حَاحِشٍ))

(البخاري، 1993: 5267)

ความว่า “ท่านนบี ﷺ ได้จัดงานเลี้ยงสมรสของไซนับ ลูกสาว ของญุฮัยษ์”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1993:5267)

จากหะดีษข้างต้น พบว่า ท่านนบี ﷺ ให้ความสำคัญกับงานเลี้ยงสมรส ทั้งนี้ นักวิชาการมุสลิมส่วนใหญ่แลเห็นความสำคัญของ “วะลีมะฮฺ อูรฺ” จึงได้กำหนดนิยามความหมายวะลีมะฮฺ อูรฺ เวลาการจัดงานและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานวะลีมะฮฺ อูรฺ ดังต่อไปนี้

ในหนังสือ al-Hāwiy al-Kabir กล่าวถึงความหมายของวะลีมะฮฺ อูรฺ (al-Māwardiy, 2009: 15) ว่า

“วะลีมะฮฺ อูรฺ คืออาหารที่จัดเตรียมขึ้นเนื่องด้วยการสมรสของคู่บ่าวสาว หลังจากพิธีการการทำสนธิสัญญาว่าด้วยการสมรส (อักด์) ซึ่งเป็นการแสดงการขอขอบพระคุณต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในการมอบความโปรดปรานด้านการสมรสให้แก่ตน”

มุฮัมมัด อัตตุwayjiriy ให้ความหมายของวะลีมะฮฺ อูรฺ (al-Tuwayjiriy, 2010: 819) ว่า

“วะลีมะฮฺ อูรฺ คือ อาหารที่จัดเตรียมขึ้นเฉพาะเนื่องด้วยการรวมตัวของคู่สมรส”

นักวิชาการร่วมสมัย (Nipan, 1999: 82) กล่าวว่า

“วะลีมะฮฺ อูรฺ คือ การเฉลิมฉลองของคู่บ่าวสาว เพื่อเป็นการรำลึกการขอบคุณต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในความโปรดปรานของพระองค์ โดยมีการเชิญญาติพี่น้อง เพื่อนๆ ตลอดจนชาวบ้านภายในชุมชน เพื่อมาร่วมกันเป็นสักขีพยานและแสดงความยินดีให้กับคู่บ่าวสาว ซึ่งวะลีมะฮฺ อูรฺ นับได้ว่า เป็นการประกาศให้ผู้คนภายในชุมชนได้ทราบถึงการมีคู่สมรสและครอบครัวใหม่อย่างเป็นทางการแล้ว”

จากแนวคิดของนักวิชาการมุสลิมที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า งานวะลีมะฮฺ อูรฺ คืองานที่จัดเตรียมขึ้นเนื่องด้วยการสมรสของคู่บ่าวสาว เป็นการเฉลิมฉลองให้กับคู่บ่าวสาว ทั้งนี้ เจ้าภาพหรือฝ่ายจัดเตรียมงานเลี้ยงจะเชิญผู้คนภายในครอบครัว ญาติพี่น้อง สหาย เพื่อนบ้าน ตลอดจนชาวบ้านภายในชุมชนหรือผู้คนที่รู้จักต่างพื้นที่ต่างๆ

3.1.3 รูปแบบการจัดงานเลี้ยงสมรส (วะลีมะฮฺ อูรฺ) ตามแนวทางอิสลาม

แท้จริง อิสลามมิได้กำหนดรูปแบบการจัดงานเลี้ยงสมรสอย่างชัดเจน มุสลิมสามารถจัดงานเลี้ยงสมรสได้อย่างอิสระ ตราบใดการจัดงานเลี้ยงสมรสของผู้นั้นมิได้มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามหลักคำสอนอิสลาม แต่เนื่องด้วยอิสลามมีหลักคำสอนที่สมบูรณ์และครอบคลุมในทุกๆ ด้านของการดำรงชีวิต และยังมีแบบอย่างจากการปฏิบัติ และวาจาของท่านนบี ﷺ ที่ชัดเจน ทำให้มุสลิมเข้าใจง่ายและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นทุกๆ คำพูดที่มาจากท่านนบี ﷺ ย่อมเป็น

แบบอย่างที่ควรปฏิบัติตาม เช่นการจัดงานเลี้ยงสมรสที่มีรูปแบบการดำเนินการตามหลักคำสอนอิสลาม และแบบอย่างของท่านนบี ﷺ ดังต่อไปนี้

3.1.3.1 เวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรส (วะลิมะฮฺ อุรฺส)

ตามประเพณีทั่วไปในพื้นที่ต่างๆ เวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรส สามารถแบ่งออกเป็น 2 เวลา ได้แก่ ภายหลังกุ้สมรสมีเพศสัมพันธ์หรือภายหลังจากส่งกุ้สมรสเข้าเรือนหอ และก่อนกุ้สมรสมีเพศสัมพันธ์หรือก่อนส่งกุ้สมรสเข้าเรือนหอ สำหรับงานเลี้ยงสมรสที่ถูกบัญญัตินั้น ได้มีนักวิชาการมุสลิมหลายท่านหลายทัศนะแสดงความคิดเห็นถึงเวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรสที่ถูกบัญญัติ ดังต่อไปนี้

นักวิชาการส่วนใหญ่ อาทิเช่น อัลฮะนะฟียะฮฺ อัลมาลิกียะฮฺ อัชชาฟีอียะฮฺ มีทัศนะว่า เวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรสที่ควรสนับสนุนนั้น เป็นช่วงเวลาหลังจากกุ้สมรสได้มีเพศสัมพันธ์หรือภายหลังกส่งเรือนหอ เนื่องจากเวลาดังกล่าวเป็นการปฏิบัติของท่านนบี ﷺ กล่าวคือ ท่านนบี ﷺ มิเคยจัดงานเลี้ยงสมรสของตัวเองยกเว้นภายหลังจากท่าน ﷺ เข้าเรือนหอแล้ว (al-Dasuqī, n.d: 336/2) จึงมีการจัดงานเลี้ยง แต่สำหรับบางทัศนะของนักวิชาการมุสลิม มีความเห็นว่า เวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรสที่ควรสนับสนุนนั้น เป็นช่วงเวลาระหว่างการทำสนธิสัญญาว่าด้วยการสมรส (al-Sharbinīy, 2009: 245/3)

จากทัศนะของนักวิชาการข้างต้น จะเห็นได้ว่าเวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรส นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกบัญญัติเช่นกัน โดยนักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรสที่ถูกบัญญัตินั้น เป็นช่วงเวลาหลังจากคู่บ่าวสาวมีเพศสัมพันธ์หรือส่งคู่บ่าวสาวเข้าเรือนหอ เพราะงานเลี้ยงสมรสเป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการแสดงถึงความสุข ความปลาบปลื้มยินดีของคู่บ่าวสาวและแสดงถึงการขอบคุณในความโปรดปรานของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงจัดงานเลี้ยงขึ้นมา สำหรับบางทัศนะที่เห็นว่าเวลาในการจัดงานเลี้ยงสมรสที่ควรสนับสนุนนั้น เป็นช่วงเวลาระหว่างการทำสนธิสัญญาว่าด้วยการสมรส เนื่องจากเวลาของงานสมรสนั้นยาวนาน ซึ่งเวลาของงานสมรสนับตั้งแต่พิธีกรรมการทำสนธิสัญญาว่าสมรส จนกระทั่งสิ้นสุดวันของงานสมรส ดังนั้นจึงสามารถจัดงานสมรสตั้งแต่ช่วงเวลาพิธีกรรมสนธิสัญญาว่าด้วยการสมรสจนกระทั่งสิ้นสุดวันของแห่งการสมรส

ผู้ซึ่งปรารถนาที่จะจัดงานสมรสให้ยาวนานถึงสามวันหลังจากคู่บ่าวสาวมีเพศสัมพันธ์ หากผู้จัดงานมีความสะดวกในด้านต่างๆ เนื่องจากการกระทำดังกล่าว นับว่าเป็นแบบอย่างจากท่านนบี ﷺ เช่นกัน เพราะท่านนบี ﷺ เคยจัดงานสมรสของ เคาะฟิยะฮฺ เป็นเวลาสามวัน (‘Ulwān, 1979: 101)

3.1.3.2 อาหาร ในการจัดงานเลี้ยงสมรส

งานเลี้ยงสมรสส่วนใหญ่จะมีการจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มเป็นหลัก ทั้งนี้ อาหารและเครื่องดื่มส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันตามสภาพความมั่งมี ความสะดวกและบริบทพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ แต่สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง ที่ซึ่งนับว่ามีความละม้ายคล้ายคลึงกันทั่วไป ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ส่วนไหนของประเทศ แต่ความคล้ายคลึงกันก็ยังคงประจักษ์ให้เห็นกันอย่างชัดเจน นั่นคือ วัตถุประสงค์หลักที่ใช้ในการจัดเตรียม

อาหารในวันงานสมรส กล่าวคือ เนื้อสัตว์ แม้ว่าวัตถุดิบต่างๆ หรือแม้แต่รสชาติอาหารในแต่ละบริบทพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันตามสภาพและปัจจัยต่างๆ แต่ผู้คนส่วนใหญ่รู้จักที่จะนำเนื้อสัตว์มาเป็นวัตถุดิบหลักในประกอบอาหารในการจัดงานเลี้ยงสมรส ดังนั้น เนื้อสัตว์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบยอดนิยมของผู้คนในการจัดเตรียมอาหาร นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อผู้จัดเตรียมอาหาร ด้วยเหตุนี้ เนื้อสัตว์จึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในงานเลี้ยงสมรสของผู้คนตามหลักคำสอนของอิสลาม (’Ismā’īl, 2008: 7) นักวิชาการมุสลิมให้ความสำคัญกับอาหารที่จะเตรียมขึ้นในงานสมรส จึงกำหนดบัญญัติเกี่ยวกับอาหารการกินในงานเลี้ยงสมรส ดังต่อไปนี้

นักวิชาการมุสลิมส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า เนื้อสัตว์ เป็นวัตถุดิบหลักในการทำอาหารเนื่องในงานเลี้ยงสมรส เนื่องจากท่านนบี ﷺ เคยปฏิบัติและสั่งสอนสาวกของท่าน ดังรายงานจากสาวกของท่าน ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

((أَوْلِمَ وَكَوَّ بِشَاؤِ))

(أُخْرِجَهُ مُسْلِمًا، 1900 : 2648)

ความว่า “เจ้าจงจัดงานเลี้ยง มั่นด้วยแกะเพียงตัวเดียว”

(บันทึกโดย Muslim, 1990: 2648)

จากการบันทึกษะดิษข้างต้น ประจักษ์ได้ว่า อิสลามบัญญัติให้เนื้อแกะ เป็นสิ่งที่ส่งเสริมในการประกอบอาหารเนื่องด้วยงานเลี้ยงสมรส โดยบัญญัติดังกล่าวสามารถเข้าใจได้จากการกล่าวของท่านนบี ﷺ คือ ((أَوْلِمَ وَكَوَّ بِشَاؤِ)) ความว่า “มั่นด้วยแกะเพียงตัวเดียว” ในที่นี้คือ เนื้อแกะ ดังนั้นสิ่งที่ได้รับประโยชน์จากษะดิษคือ ให้จัดงานเลี้ยงสมรส มั่นด้วยเนื้อแกะเพียงตัวเดียว แต่หากเป็นเนื้อแกะที่หลายตัว ยิ่งเป็นการที่ดี ดังนั้น ไม่ว่าเนื้อสัตว์ที่น้อยนิดหรือมากกว่า เนื้อแกะจึงเป็นสิ่งบัญญัติ โดยเป็นการส่งเสริมในอิสลาม (al-Sharbīniy, 2009: 245/3)

แต่อย่างไรก็ตาม แม้เนื้อแกะเป็นสิ่งบัญญัติในงานเลี้ยงสมรส แต่เชื่อว่าเนื้อแกะคือเงื่อนไขหลักในการจัดงานเลี้ยงสมรส เพราะการประกอบอาหารในงานเลี้ยงสมรส สามารถประกอบอาหารได้หลายประเภทหลายชนิดจากเมนูตาอาหารและเครื่องดื่มที่ถูกอนุมัติ เนื่องจากการปฏิบัติของท่านนบี ﷺ ในบางครั้ง บ่งบอกถึงการอนุมัติประกอบอาหารในงานเลี้ยงสมรสที่ปราศจากเนื้อแกะ แต่เป็นอาหารและเครื่องดื่มต่างๆที่เป็นสิ่งอนุมัติในอิสลาม (al-Shīrāziy, 1983: 168) อาทิเช่น เนื้อสัตว์ต่างๆ อินทผลัม องุ่น ขนมปัง และอื่นๆ เป็นต้น

คำกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น อิสลามบัญญัติ เนื้อแกะให้เป็นสิ่งที่ส่งเสริมในการทำเป็นอาหารเนื่องด้วยงานเลี้ยงสมรส เนื่องท่านนบี ﷺ เคยปฏิบัติและสั่งบรรดาสาวกให้นำเนื้อแกะมา

ประกอบอาหารในงานเลี้ยงสมรสตั้งหะดีษที่กล่าวมาข้างต้น แต่ในบางครั้งท่านนบี ﷺ จัดงานเลี้ยงสมรสโดยปราศจากเนื้อแกะ แต่เป็นอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ ที่สามารถจัดหาได้

จากการค้ำถ่วงและการปฏิบัติของท่านนบีในการจัดเตรียมอาหารเนื่องงานเลี้ยงสมรส สามารถพิจารณาได้ว่า หากผู้ใด ผู้ซึ่งต้องการจัดงานเลี้ยงสมรส มีความสามารถ ความสะดวก และไม่เป็นการยากลำบากในการจัดงานเลี้ยงสมรส อิสลามส่งเสริมให้ประกอบอาหารด้วยเนื้อแกะ แต่หากผู้ใดไม่มีความสะดวก และเป็นการยากลำบาก อิสลามอนุมัติให้ประกอบอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ ที่สามารถจัดหาได้โดยปราศจากเนื้อแกะ (‘Ulwān, 1979: 101)

3.1.3.3 บัญญัติว่าด้วยสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรส

สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรส เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการจัดงานเลี้ยงสมรส งานเลี้ยงที่ถูกบัญญัติในอิสลาม ด้วยเหตุนี้ สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสจึงมีความเกี่ยวข้องกับหลักคำสอนศาสนาอิสลาม ในโองการตอนหนึ่งของอัลกุรอาน กล่าวถึงสถานที่ ซึ่งครอบคลุมทั้งสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสและสถานที่ต่างๆ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتَ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ يُدْعَ لَكُمْ اِلَى طَعَامٍ غَيْرٍ نَّظِيْرٍ اِنَّهٗ وَلَكِنْ اِذَا دُعِيْتُمْ فَاَدْخُلُوْا فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا

(الحجرات بعض من آية: 53)

ความว่า “โอ้ บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย พวกเจ้าอย่าได้เข้าไปในบ้านทั้งหลายของนบี เว้นแต่จะเป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้า เพื่อรับประทานอาหารโดยมิต้องคอยการปรุงอาหารให้สุกเสียก่อน แต่เมื่อพวกเจ้าได้รับเชิญก็จงเข้าไป ครั้นเมื่อพวกเจ้ารับประทานเสร็จแล้ว ก็จงแยกย้ายกันออกไป”

(อัลสุอูร่อตส่วนหนึ่งจากโองการ : 53)

โองการข้างต้น เป็นการห้ามปรามผู้คนทั่วไปในการเข้าบ้านของท่านนบี ﷺ โดยมีได้ อนุญาต และรับประทานอาหารโดยมิได้รับเชิญ การห้ามปรามดังกล่าว มิใช่เพียงแค่ข้อชี้ขาดระหว่างผู้กระทำการดังกล่าวกับบ้านของท่านนบี ﷺ เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงบ้านและอาหารของผู้คนทั่วไป ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างโองการแห่งนี้กับการบัญญัติว่าด้วยสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสคือ สถานที่และอาหารงานเลี้ยงสมรส นับว่าเป็นสถานที่และทรัพย์สินส่วนบุคคล ดังนั้นหากผู้ใดมิได้ถูกเชิญมาร่วมงานเลี้ยง ผู้นั้นก็เป็นที่ต้องห้ามเข้าสถานที่จัดงานเลี้ยงและห้ามรับประทานอาหาร (al-ṣābūniy, 2007: 254/2) แต่เมื่อผู้ใดที่ถูกเชิญเข้าร่วมงานเลี้ยง สถานที่จัดงานเลี้ยงและอาหารดังกล่าว เป็นที่อนุญาต

สำหรับผู้นั้น ทั้งนี้ นักวิชาการมุสลิมได้เห็นถึงความสำคัญของสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรส จึงกำหนดมารยาทและสิ่งที่ห้ามของมุสลิม ในสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรส โดยผู้วิจัยขอกล่าวมาพอสังเขป คือ

1. สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสต้องมีการแบ่งสถานที่ระหว่างสถานที่ฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง กล่าวคือ สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสต้องไม่ปะปนกันระหว่างฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง

2. สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสปราศจากเครื่องเสียงดนตรีหรือความบันเทิงที่ห้ามในอิสลาม ยกเว้นความบันเทิงที่อนุญาติ อาทิเช่น การร้องอนาซิด เสียงอัลกุรอาน เสียงกลอง เพราะการตีกลองในงานเลี้ยงสมรส นับว่าเป็นสิ่งบัญญัติในอิสลาม (Muhammad 'Abduh, 2002: 110)

3. สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสต้องปราศจากสิ่งเลียนแบบของชาวต่างศาสนา ตลอดจนสิ่งห้ามปรามในอิสลาม อาทิเช่น การพูดเท็จ การโอ้อวด การนิทรา การพนัน สิ่งมีนเมา เป็นต้น ('Ulwān, 1979: 101)

4. เมื่อเสร็จสิ้นจากการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม ควรออกจากที่นั่งหรือสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสอย่างไม่รอช้า เนื่องจากการนั่งอยู่ภายหลังจากเสร็จสิ้นการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม ทำให้ผู้จัดงานเกิดความลำบากทั้งกายและใจ ซึ่งการกระทำดังกล่าวมิใช่มารยาทของมุสลิม แต่หากเป็นความสมัครใจของเจ้าของงาน ไม่เป็นการใดในการนั่งอยู่ แต่มิได้เป็นการส่งเสริมในอิสลาม (al-ṣābūniy, 2007: 255/2)

5. สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสต้องไม่ห่างไกลเกินความสามารถของผู้ถูกรับเชิญจะเดินทางไปร่วมงาน

6. สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสต้องไม่เป็นที่อันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินเงินทอง สมองความคิด เป็นต้น ('Ismā'īl, 2008: 268)

7. สถานที่จัดงานเลี้ยงสมรสต้องไม่เป็นที่เฉพาะคนรวย ผู้มีฐานะเท่านั้น ดังการรายงานของหะดีษ ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

((شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَالِيْمَةِ يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الْفُقَرَاءُ))

(البخاري، 1993: 5177)

ความว่า “อาหารการกินที่เลวร้ายที่สุดคือ อาหารการกินในงานเลี้ยงสมรส เชิญชวนเข้างานเลี้ยงเฉพาะคนรวย และหลงลืมผู้ยากจน”

(al-Bukhāriy, 1993: 5177)

จากหะดีษข้างต้น อิสลามห้ามจัดงานเลี้ยงสมรสโดยชวนเชิญเฉพาะผู้ที่มีฐานะ หรือคนร่ำรวยเท่านั้น เพราะการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำที่น่ารังเกียจในอิสลาม ดังนั้น ในสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรส ควรที่จะมีทั้งคนรวยและคนจนอยู่ร่วมกัน ไม่ควรแบ่งแยกด้วยฐานะหรืออย่างอื่นใด

8. ไม่ควรจัดงานเลี้ยงสมรสในสถานที่เฉพาะงานเลี้ยง หรือสถานที่ที่ซึ่งให้เช่าด้วยราคาแพงเกินไป อาทิเช่น สโมสร โรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการทำความลำบากใจและกายต่อคนจน ตลอดจนจนเป็นการขัดขวางคนจนในการตอบรับเชิญไปงานเลี้ยง ดังหะดีษที่กล่าวมาข้างต้น และยังเป็นการใช้งบประมาณอย่างฟุ่มเฟือย ทั้งนี้ อิสลามได้ห้ามปรามเกี่ยวกับ ความฟุ่มเฟือย ดังที่อัลลฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿ يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴾

(الأعراف : 31)

ความว่า “ลูกหลานอาดัมเอ๋ย จงเอาเครื่องประดับกายของพวกเจ้า ณ ทุกมัสยิด และจงกินและจงดื่ม และจงอย่าฟุ่มเฟือย แท้จริงพระองค์ไม่ชอบบรรดาผู้ที่ฟุ่มเฟือย”

(อัลอ้อรอฟ : 31)

ในโองการดังกล่าว ซึ่งประจักษ์ได้ว่า อัลลฮ์ ﷻ ทรงห้ามการฟุ่มเฟือย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอุปโภคหรือบริโภค ดังนั้น มุสลิมจึงต้องห่างไกลในคุณลักษณะของความฟุ่มเฟือยทุกประการ

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของมารยาทและสิ่งบัญญัติว่าด้วยสถานที่จัดงานเลี้ยงสมรส ดังนั้นหากผู้ใดที่ต้องการจัดงานเลี้ยงสมรส ควรพิจารณาเกี่ยวกับมารยาทและสิ่งต้องห้ามเกี่ยวกับสถานที่ที่จะจัดงานเลี้ยงสมรส เพื่องานเลี้ยงสมรสที่เกิดขึ้นนั้นถูกต้องตามหลักคำสอนศาสนาอิสลามและเพื่อความจำเริญของงานเลี้ยงและคู่บ่าวสาว

3.1.3.4 บัญญัติว่าด้วยพรและคำกล่าวเกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส

ในวันงานเลี้ยงสมรส นับว่าเป็นวันแห่งจำเริญของงานเลี้ยงและคู่บ่าวสาว ดังนั้น ในงานวันเลี้ยงสมรส ไม่ควรมีคำพูดที่ไม่ดี คำพูดที่ไม่เป็นมงคลต่อคู่บ่าวสาว ทำนองเดียวกันอิสลามบัญญัติให้กล่าวถึงพรและคำกล่าวที่เป็นมงคลต่อคู่สมรส ที่เหมาะสมกับวันงานเลี้ยงแห่งจำเริญ ดังที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวพรให้กับสาวกผู้หนึ่งหลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรมสมรส รายงานจากอนัส บิน มาลิก ﷺ กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้เห็นร่องรอยสีเหลืองบนอับดุลเราะฮ์มาน บิน อาวฟ ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า

“นี่คืออะไร”

อับดุลเราะฮ์มาน บิน อาวฟ กล่าวว่า

“แท้จริง ผมเพิ่งผ่านการสมรสกับนางผู้หนึ่งด้วยนุवाद (หน่วยวัดน้ำหนัก) จากทอง”

ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า

((فَبَارَكَ اللَّهُ لَكَ))

(أخرجه مسلم، 1426:1990)

ความว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความจำเริญแต่ท่าน

(บันทึกโดย Muslim, 1990: 1426)

จากสำนวนคำกล่าวของท่านนบี ﷺ จึงกลายเป็นคำกล่าวบัญญัติสำหรับผู้ที่มาร่วมงานเลี้ยงสมรสกล่าวขอพรให้กับเจ้าบ่าวหรือเจ้าสาวหรือทั้งสองคน

ทั้งนี้ ได้มีส่วนนของพรและคำกล่าวที่เป็นมงคลต่อคู่สมรส ซึ่งเป็นคำกล่าวที่ท่านนบี ﷺ และบรรดาสาวกของท่านนบี ﷺ กล่าวกันมาจึงกลายเป็นคำกล่าวที่ส่งเสริมในอิสลาม ดังนี้

เมื่อคู่บ่าวสาวเสร็จสิ้นจากพิธีกรรมสนธิสัญญาว่าด้วยการสมรสหรือคู่บ่าวสาวได้กลายเป็นสามีภรรยาที่ต้องตามบทบัญญัติอิสลามแล้ว จึงเป็นที่บัญญัติสำหรับผู้ที่นอกจากคู่บ่าวสาวกล่าวขอพรให้กับคู่สมรส กล่าวว่

((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ))

(أخرجه الترمذي، 1091:1998)

ความว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความจำเริญแต่ท่านและขอทรงประทานความจำเริญบนท่าน และขอทรงโปรดผูกสัมพันธ์ท่านทั้งสองให้อยู่ในความดี”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy, 1998: 1091)

คำกล่าวดังกล่าวเป็นคำกล่าวที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวให้กับคู่บ่าวสาว ซึ่งถือว่าเป็นพรที่ท่านส่งมอบให้กับคู่บ่าวสาวเพื่อได้รับความจำเริญจากอัลลอฮ์ ﷻ สำหรับความหมายของคำกล่าว (Abi Maryam Majdiy, n.d: 6) ว่า

((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ)) ความว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความจำเริญแต่ท่าน” หมายถึง ขออัลลอฮ์ทรงประทานความจำเริญแต่ท่านในการสมรสครั้งนี้ ต่อมาเป็นการขอพรให้ทั้งสอง

((وَبَارَكَ عَلَيْكَ)) ความว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความจำเริญบนท่าน” หมายถึง ขออัลลอฮ์ทรงประทานความจำเริญแต่ท่านด้วยทายาทสืบตระกูล เพราะการบัญญัติว่าด้วยสมรส มีเหตุผลหลักคือ การสืบตระกูล

ดังนั้น ((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ)) จึงเป็นพรและคำกล่าวที่ส่งเสริมให้ผู้คนทั่วไปที่นอกจากคู่สมรส กล่าวให้พรแต่คู่สมรสเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ มอบความจำเริญ ด้วยเหตุดังกล่าวคำกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่บัญญัติ และเป็นที่ยำหรือไม่สมควร(มักรุษ)ในอิสลามสำหรับการให้พรหรือคำกล่าวที่ไม่ดี ทหาบคาย ไม่เป็นมงคลคู่สมรส ตลอดจนเป็นคำกล่าวที่เป็นเอกลักษณ์มาจาก

ต่างศาสนิก อาทิเช่น "ถือไม้เท้ายอดทองกระบองยอดเพชร"หรือเป็นคำกล่าวประจำ สำหรับงานเลี้ยงสมรสของผู้คนในสมัยอวิชา อาทิเช่น "بِالرِّفَاءِ وَالْبَيْنِ" ความว่า "ขอให้อยู่ร่วมกันและมีลูกหลานเต็มบ้านเต็มเมือง"

พรและคำกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการพรและคำกล่าวที่บัญญัติให้กับผู้มาร่วมงานกล่าวสำหรับคู่สมรส ดังนั้น ผู้วิจัยขอท้าวถึงคำอวยพรหรือคำกล่าวที่บัญญัติกับผู้สมรสพอสังเขปดังต่อไปนี้

ก. พรหรือคำกล่าวคู่สมรส ได้มีบัญญัติให้คู่สมรสกล่าวขอพรจากอัลลอฮ์ เพื่อความจำเริญแต่ตนเองและคู่สมรส รายงานจากอุมร์ บิน ซุอัยบ์ นำรายงานจากบิดาเขา บิดาเขานำรายงานจากลุงของเขา ลุงของเขารายงานว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

"เมื่อคนใดจากพวกท่านนิกาห์กับสตรีใด หรือได้ซื้อคนรับใช้ (ทาส)

คนใดหรือยานพาหนะ

บันทึกโดยท่านบุคอรีในหนังสือ "อัฟอาลุลออบาด" หน้า 77, ท่านอบูดาวูด หะดีษที่ 2160, ท่านอิบนุมาญะฮ์ หะดีษที่ 1918

"เมื่อผู้ใดผู้หนึ่งจากพวกท่านสมรสกับนางผู้หนึ่ง หรือได้ซื้อคนรับใช้ (ทาส) เจ้าจงกล่าว

((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهَا، وَخَيْرِ مَا جُبِلَتْ عَلَيْهِ، وَأَعُوذُ بِكَ

مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جُبِلَتْ عَلَيْهِ))

(أخرجه أبو داود، 2009: 2160)

ความว่า "โอ้อัลลอฮ์ แท้จริงข้าพระองค์วิงวอนขอต่อพระองค์ซึ่งส่วนดีของนางและส่วนดีของสิ่งที่พระองค์ประทานให้เป็นอุปนิสัยแห่งนาง และข้าพระองค์ขอความคุ้มครองต่อพระองค์จากความชั่วของนางและความชั่วของสิ่งที่พระองค์ประทานให้เป็นอุปนิสัยแห่งนางด้วยเถิด"

(บันทึกโดย Abū Daud, 2009: 2160)

หะดีษข้างต้น ประจักษ์ได้ว่า พรหรือคำกล่าวที่กล่าวมา ถูกบัญญัติให้ผู้สมรสกล่าวขอพรต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยมีวิธีปฏิบัติคือ ให้เขาวางมือที่หน้าผากของนาง แล้วให้กล่าวพรข้างต้น เพื่อให้บังเกิดความจำเริญแก่นางหรือทาสผู้นั้น (Sharf al-Haq al-'AZīm 'Ābādiy, 2001: 251/4)

ข. พรหรือคำกล่าวก่อนมีเพศสัมพันธ์ของผู้สมรส (al-Qaḥṭāniy, 1408: 76) ก่อนมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส อิสลามบัญญัติให้มีการขอพรจากอัลลอฮ์ ﷻ เพื่อปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย โดยเฉพาะความชั่วร้ายจากมารต่างๆ ท่านนบี ﷺ ได้สั่งเสียบรรดาสาวกของท่านให้อ่านพรทุกครั้งก่อนมีเพศสัมพันธ์กับภริยา ดังท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

“หากผู้ใดผู้หนึ่งจากพวกท่าน ต้องการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของเขา” จงกล่าวว่า

((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ حَبَّبْنَا الشَّيْطَانَ وَحَبَّبَ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْنَا))

ความว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ขอทรงโปรดให้เราห่างไกลจากชัยฏอน และให้ชัยฏอนห่างไกลจากสิ่งที่พระองค์ประทานให้เรา”

คำกล่าวดังกล่าว เป็นคำสั่งเสียของท่านนบี ﷺ ก่อนคู่สมรสมีเพศสัมพันธ์ จึงทำให้คำกล่าวดังกล่าวเป็นสิ่งส่งเสริมให้กล่าวในอิสลาม

จากพรและคำกล่าวที่กล่าวมาข้างต้นถือว่าเป็นสิ่งบัญญัติในอิสลาม ซึ่งจากพรและคำกล่าวที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ คำกล่าวสำหรับผู้ถูกรับเชิญให้มาร่วมงานเลี้ยงสมรส ทั้งนี้ ดิอิสลามส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมงานเลี้ยงสมรสกล่าวคำที่ดี เป็นมงคลต่องานเลี้ยงสมรส และมงคลต่อคู่บ่าวสาว โดยเฉพาะคำกล่าวที่ท่านนบี ﷺ กล่าวในงานเลี้ยงสมรส ถือว่าเป็นสำนวนที่ส่งเสริมให้กล่าวแก่คู่บ่าวสาว ส่วนประเภทที่สองคือ คำกล่าวสำหรับผู้สมรส โดยอิสลามมีการบัญญัติให้ผู้สมรสกล่าวพรหรือคำกล่าวที่มาจากปฏิบัติและคำสั่งสอนของท่านนบี ﷺ อาทิเช่น การขอพรภายหลังจากพิธีกรรมการสมรสสิ้นสุด การขอพรก่อนมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ในการนี้ พรหรือคำกล่าวที่อิสลามบัญญัติให้มุสลิมปฏิบัติานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อความจำเริญของงานเลี้ยงสมรสและคู่บ่าวสาวตลอดจนครอบครัว

3.2 ข้อชี้ขาดเกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส

งานเลี้ยงสมรสนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในหลักคำสอนศาสนา เพราะปัจจัยสำคัญในการจัดงานเลี้ยงสมรสคือ การประกาศให้ผู้คนนอกจากครอบครัว ได้รับทราบว่าคุณคู่บ่าวสาวคู่นั้นได้สมรสกันแล้ว กำลังจะมีครอบครัวใหม่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงเชิญชวนกันมาร่วมแสดงความยินดีและร่วมเป็นสักขีพยานให้กับคู่บ่าวสาว จากการรายงานของหะดีษที่เคยอ้างมาข้างต้น⁶ พบว่า ท่านนบี ﷺ ให้ความสำคัญและให้ความสำคัญกับงานเลี้ยงสมรส ไม่ว่าจะฐานะดีหรือด้อย สะดวกสบายหรือลำบาก ท่านนบี ﷺ ก็เคยปฏิบัติมา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมต้องรับรู้ข้อชี้ขาดเกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส เพื่อมุสลิมสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามบัญญัติที่กำหนด ทั้งนี้กวีชากรได้กำหนดข้อชี้ขาดเกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ข้อชี้ขาดคือ ข้อชี้ขาดว่าด้วยการจัดงานเลี้ยงสมรส และข้อชี้ขาดว่าด้วยการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรส ดังรายละเอียดต่อไปนี้

⁶ หะดีษจากการสั่งสอนและการปฏิบัติของท่านนบี ﷺ เกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส อาทิเช่น 1426:1990, أخرجه مسلم

3.2.1 ข้อชี้ขาดว่าด้วยการจัดงานเลี้ยงสมรส

การจัดงานเลี้ยงสมรส ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการจัดงานเลี้ยงสมรสขึ้น ทั้งนี้ งานเลี้ยงสมรสถือว่าเป็นหนึ่งในภาระหน้าที่ของฝ่ายชายที่ต้องมีการจัดเตรียมงานเลี้ยง (Abd.Allah al-Bassām, 2003: 424/5) ดังที่ท่านนบี ﷺ ได้สั่งให้อับดุลเราะฮ์มาน บิน อวฟ် จัดงานขึ้นเมื่อเขาได้สมรสกับนางผู้หนึ่ง ด้วยความสำคัญของการจัดงานเลี้ยง การจัดงานเลี้ยงจึงมีข้อชี้ขาดที่กำหนดโดยนักวิชาการมุสลิม แต่ในบรรดานักวิชาการมุสลิม ได้มีทัศนะความคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับข้อชี้ขาดของการจัดงานเลี้ยงสมรส เนื่องด้วยคำสั่งของท่านนบี ﷺ ให้จัดงานวะลียมะฮฺ (Muhammad Shallash, n.d: 302) ในหะดีษที่กล่าวว่า ((أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ)) ความว่า “ท่านจงจัดวะลียมะฮฺ แม้ด้วยแกะเพียงตัวเดียว” จากคำกล่าวของท่านนบี ﷺ นักวิชาการมุสลิมจึงกำหนดข้อชี้ขาดว่า การจัดงานเลี้ยงสมรสดังต่อไปนี้

1. นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ข้อชี้ขาดของการจัดงานเลี้ยงสมรสคือ สุนนะฮฺ (ส่งเสริม) ในการนี้ นักวิชาการส่วนใหญ่ได้ยึดมั่นจากหลักฐานของหะดีษอนัส บิน มาลิก ๕๖๖ คือ เมื่อท่านนบี ﷺ เห็นคราบสีเหลืองบนร่างกายของอับดุลเราะฮ์มาน บิน อวฟ် ท่านนบี ﷺ จึงถามอับดุลเราะฮ์มาน บิน อวฟ် เกี่ยวกับคราบสีดังกล่าว เมื่อท่านนบี ﷺ ได้คำตอบและทราบว่าเป็นอับดุลเราะฮ์มาน บิน อวฟ် ได้เข้าพิธีสมรส ท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวว่า

((بَارَكَ اللهُ لَكَ ، أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ))

(أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ ، 1426:1990)

ความว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความจำเริญแก่ท่าน ท่านจงจัดวะลียมะฮฺเถิด แม้ด้วยแกะเพียงตัวเดียว”

(บันทึกโดย Muslim, 1990: 1426)

จากคำสั่งปฏิบัติของท่านนบี ﷺ ในหะดีษข้างต้น นักวิชาการมุสลิมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เป็นคำสั่งที่สุนนะฮฺหรือส่งเสริมเท่านั้น มิใช่คำสั่งบังคับ เนื่องจากการจัดงานเลี้ยงสมรสเป็นประเพณีส่วนหนึ่งของชาวอาหรับในสมัยอวิชชา ดังนั้นการจัดงานเลี้ยงสมรสจึงนับว่าเป็นการสืบทอดประเพณีของชาวอาหรับ โดยการยอมรับและให้ปฏิบัติตามจากคำสั่งของท่านนบี ﷺ โดยงานเลี้ยงสมรสอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยเพื่อความสอดคล้องกับหลักคำสอนศาสนาอิสลาม (Amir, 2006: 156)

2. นักวิชาการบางกลุ่ม อาทิเช่น ส่วนหนึ่งจากสำนักคิดของอัชชาฟีอี๊ยะ นักนักคิดอะนาบิละฮ์ สำนักคิดฎอฮ์ริยะฮ์มีความเห็นว่า การจัดงานเลี้ยงสมรสมีข้อชี้ขาดว่า วาญิบหรือเป็นการบังคับให้จัดงานเนื่องจากว่า คำว่า ((أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ)) เป็นคำสั่งใช้อับดุลเราะฮ์มาน บิน อวฟ်ปฏิบัติด้วยการจัดงานเลี้ยงสมรส และเป็นที่ยุ้กันว่า ทุกๆคำสั่งปฏิบัติ หมายถึง บังคับปฏิบัติ トラบใดไม่มี

หลักฐานบ่งบอกถึงอย่างอื่น ดังเช่นหลักของอุศูล และคำสั่งปฏิบัติจัดงานวะลียะมะฮฺที่กล่าวในหะดีษ ไม่มีหลักฐานบ่งบอกถึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ ดังนั้น การจัดงานเลี้ยงสมรส จึงนับว่าเป็นสิ่งบังคับ('Isma'īl, 2008: 6) ในอิสลาม ไม่ว่าจะเป็งานเลี้ยงเล็กๆ หรืองานเลี้ยงที่ใหญ่โต ตามความสามารถด้านการเงิน และอื่นๆ

3. นักวิชาการส่วนหนึ่ง มีความเห็นว่า การจัดงานเลี้ยงสมรสมีข้อชี้ขาดว่า ฟิรฎู กิฟายะฮฺหรือบังคับบางส่วน คือ เป็นการข้อบังคับให้มุสลิมจัดงานเลี้ยงสมรส โดยมุสลิมผู้ใดหรือกลุ่มใดได้จัดงานเลี้ยง มุสลิมผู้อื่นไม่จำเป็นต้องจัดงานเลี้ยงสมรสแล้ว และจะพ้นจากข้อบังคับโดยปริยาย('Isma'īl, 2008: 6)

จากทัศนะของนักวิชาการข้างต้น พบว่า งานเลี้ยงสมรสมีความสำคัญในอิสลามจากคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ซึ่งเป็นคำสั่งปฏิบัติ ทำให้มีการถกเถียงระหว่างนักวิชาการมุสลิมในด้านข้อชี้ขาดว่าด้วยการจัดงานเลี้ยงสมรส ออกเป็น 3 ทัศนะความคิดเห็นคือ ทัศนะเห็นว่า สุนนะฮฺ ทัศนะเห็นว่า วาญิบ และทัศนะเห็นว่า ฟิรฎูกิฟายะฮฺ สำหรับผู้วิจัยเห็นด้วยกับทัศนะของนักวิชาการมุสลิมส่วนใหญ่คือการจัดงานเลี้ยงสมรสมีข้อชี้ขาดคือ สุนนะฮฺ เนื่องจากมีหลักฐานในการชี้ขาดที่หนักแน่นกว่า ส่วนคำสั่งของท่านนบี ﷺ ถือว่าเป็นคำสั่งส่งเสริมมากกว่าบังคับ เพราะงานเลี้ยงสมรสคือ งานเลี้ยงสำหรับรื่นเริงงานแห่งความสุขของผู้คน โดยงานเลี้ยงดังกล่าวเกิดขึ้นมาแต่แต่สมัยอวิชชา จนกระทั่งอิสลามเข้ามาในสังคมอาหรับ การสั่งปฏิบัติของท่านนบี ﷺ ถือว่าเป็นการบัญญัติ และเมื่อท่านนบีปฏิบัติและสั่งปฏิบัติ นับว่าสิ่งนั้นมีความสำคัญกับมุสลิมไม่น้อย แต่ไม่ถึงกับบังคับ

3.2.2 ข้อชี้ขาดว่าด้วยการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรส

การจัดงานเลี้ยงสมรสนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในอิสลาม ทำให้นักวิชาการชี้ขาดถึงการจัดงานเลี้ยงสมรสออกเป็นหลายทัศนะความคิดเห็น เมื่อการจัดงานเลี้ยงสมรสนั้นมีความสำคัญยิ่ง การตอบรับเชิญก็เป็นสิ่งบัญญัติในอิสลามเช่นกัน สำหรับข้อชี้ขาดว่าด้วยการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรส นักวิชาการก็มีทัศนะความคิดเห็นที่แตกต่างเช่นกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นักวิชาการมุสลิมส่วนใหญ่จากสำนักคิดมาลิกียะฮฺ ชาฟีอียะฮฺและฮะนาบะละฮฺ มีทัศนะเห็นว่า ข้อชี้ขาดของการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสคือ วาญิบหรือบังคับ แต่หากผู้ถูกเชิญงานเลี้ยงสมรสมีความจำเป็นที่ไม่สามารถร่วมงานสมรสได้ ข้อบังคับดังกล่าวก็สูญหายและไม่มีการใดแก่ผู้ถูกเชิญงานเลี้ยงสมรส ทั้งนี้ นักวิชาการส่วนใหญ่ได้อ้างหลักฐานว่าวาญิบการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรส ดังหะดีษนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

((إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْوَلِيمَةِ فَلْيَأْتِهَا))

(أخرجه مسلم، 1429:1990)

ความว่า “เมื่อมีผู้คนมาเชิญชวนผู้ใดผู้หนึ่งจากพวกเขาไปงานวะลียะมะฮฺ เจ้าจงไปงานวะลียะมะฮฺเถิด”

(บันทึกโดย Muslim, 1990: 1429)

จากหะดีษข้างต้น อันนะวะวีย์(al-Nawawiy, 1392, 234/9)กล่าวว่า
ความว่า“ในการนี้ เป็นคำสั่งปฏิบัติให้ร่วมงาน และไม่เป็นที่ถกเถียง
กันว่ามันเป็นสิ่งที่ถูกสั่งปฏิบัติ”

จากหะดีษและความหมายของอันนะวะวีย์ ประจักษ์ได้ว่า การตอบรับเชิญงานเลี้ยง
สมรส เป็นสิ่งวาญิบ เพราะนักวิชาการส่วนใหญ่ไม่มีการถกเถียงในเรื่องนี้ เพราะทุกคนเข้าใจเป็นเสียง
เดียวกันว่า การตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรส เป็นสิ่งสำคัญและสิ่งที่ถูกสั่งปฏิบัติ

2. นักวิชาการมุสลิมบางส่วนจากสำนักคิดมาลิกียะฮฺ ส่วนใหญ่จากซาฟิฮียะฮฺ มีทัศนะ
เห็นว่า ข้อขัดข้องของการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสคือ สุนนะฮฺหรือส่งเสริม หากผู้ถูกเชิญไม่มาร่วมงาน
โดยมิได้มีความจำ ไม่มีการติดต่อผู้ถูกเชิญ แต่การไปร่วมงานเลี้ยง เป็นสิ่งส่งเสริมมากกว่า เพราะงาน
เลี้ยงสมรสสามารถทำให้จิตใจของมุสลิมเต็มเปี่ยมด้วยความสุข (‘Ismā‘il, 2008: 11)

3. นักวิชาการมุสลิมส่วนหนึ่งจากสำนักคิดซาฟิฮียะฮฺและฮะนะบะลียะฮฺ มีทัศนะเห็นว่า
ข้อขัดข้องของการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสคือ ฟิรฎู กิฟายะฮฺหรือบังคับเฉพาะบางส่วนหากผู้ถูกเชิญ
มาร่วมงานบางส่วน โดยส่วนใหญ่หรือส่วนน้อยที่ไม่มาร่วมงานเลี้ยงจะพ้นจากข้อบังคับดังกล่าว
เนื่องจากการตอบรับเชิญร่วมงานเลี้ยงสมรสคือ การให้เกียรติ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน
ซึ่งเปรียบเสมือนการตอบสลามของผู้คน คนหนึ่งตอบสลาม ถือว่าผ่านพ้นข้อบังคับตอบสลามของใคร
หลายคนที่ไม่ตอบ (Ibn Muflih, 1979: 180/7)

จากทัศนะของนักวิชาการมุสลิมเกี่ยวกับข้อขัดข้องว่าด้วยการตอบรับมาร่วมงานเลี้ยง
สมรส นักวิชาการมุสลิมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งทัศนะความคิดเห็นของนักวิชาการ
มุสลิมออกเป็น 3 ทัศนะความคิดเห็นคือ ทัศนะความคิดเห็นของนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่า การตอบ
รับเชิญงานเลี้ยงสมรสเป็นสิ่งวาญิบ ทัศนะที่สองมีความคิดเห็นว่าการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสเป็นสิ่ง
สุนนะฮฺ และทัศนะที่สามมีความคิดเห็นว่าการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสเป็นสิ่งฟิรฎู กิฟายะฮฺ สำหรับ
ข้อขัดข้องที่กล่าวมาข้างต้น เป็นข้อขัดข้องสำหรับผู้ถูกเชิญ ที่ถูกเชิญด้วยคุณลักษณะเฉพาะ อาทิเช่น เชิญ
ด้วยเรียกชื่อเฉพาะ ไปหาที่บ้าน โทรศัพท์ เป็นต้น สำหรับการเชิญด้วยคุณลักษณะครอบคลุมทุกคน
โดยมิได้เฉพาะเจาะจงว่าใคร อาทิเช่น ใ้บรรดาผู้คนทั้งหลาย จงไปงานวะลียะมะฮฺของฉันทเกิด โดยมิได้
เจาะจงถึงผู้ใดผู้หนึ่ง การตอบรับเชิญนั้นมิได้เป็นสิ่งบังคับและมิได้ส่งเสริมในอิสลาม (Muslim, 1994:
93/5)

3.3 เงื่อนไขเกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส

ด้วยความสำคัญของการจัดงานเลี้ยงสมรสและการตอบรับเชิญงานสมรส ทำให้การจัดงานจัดงานเลี้ยงสมรสและการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสมีข้อชี้ขาดที่แตกต่างกันตามทัศนะของนักวิชาการมุสลิม ด้วยความสำคัญดังกล่าว นักวิชาการมุสลิมจึงกำหนดเงื่อนไขต่างๆเกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส เพื่อมุสลิมสามารถปฏิบัติตามกรอบและขอบเขตที่กำหนดไว้ได้เที่ยงตรง ดังต่อไปนี้

3.3.1 เงื่อนไขของผู้เชิญชวน (ดาอีย์)⁷ งานเลี้ยงสมรส

การตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสนับว่าเป็นสิ่งสำคัญจนกระทั่งบางทัศนะเห็นว่าการตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสเป็นสิ่งบังคับ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อผู้ถูกเชิญชวนมาร่วมงานเลี้ยงสมรส แต่บางครั้งผู้ถูกเชิญชวนมาร่วมงานไม่จำเป็นต้องมาร่วมงานเลี้ยงสมรสตลอดจนไม่สมควรมางานเลี้ยงหากผู้เชิญชวนไม่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขของผู้เชิญชวน(ดาอีย์)งานเลี้ยงสมรสที่นักวิชาการมุสลิมกำหนดดังต่อไปนี้

1. ผู้เชิญชวนงานเลี้ยงสมรสเป็นชาวมุสลิม (al-Hattāb, 1992: 3/4) สำหรับต่างศาสนิกมิได้มีความเกี่ยวข้องกับชี้ขาดว่าด้วยการสมรส จึงไม่จำเป็นต้องรับงานเลี้ยงสมรส ในการนี้ ท่านนบี ﷺ เคยสั่งสอนเกี่ยวกับสิทธิของมุสลิมกับมุสลิม กล่าววว่า

((حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ « قِيلَ: مَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: « إِذَا لَقِيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَأَنْصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرِضَ فَعُدُّهُ وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ»))

(أخرجه مسلم، 1990: 2162)

ความว่า “สิทธิของมุสลิมต่อมุสลิมนั้นมีหกประการ” มีผู้ถามขึ้นว่า มีอะไรบ้างเล่าโอ้ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์? ท่านตอบว่า “เมื่อท่านพบเขา จงให้สลามแก่เขา เมื่อเขาเชิญท่าน จงตอบรับคำเชิญเขา เมื่อเขาขอคำแนะนำตักเตือนจากท่าน ก็จงตักเตือนเขา เมื่อเขาจาม และกล่าวว่า ‘อัลหัมดุลิลลาฮ์’ ก็จงตอบเขาว่า ‘ยัรหะมุกัลลอฮ์’ เมื่อเขาป่วย จงไปเยี่ยมเขา และเมื่อเขาเสียชีวิต ท่านจงตามไปส่งเขาถึงสุสาน”

(บันทึกโดยMuslim, 1990: 2162)

⁷ ดาอีย์ เป็นนามจากภาษาอาหรับ หมายถึง ผู้ซึ่งเชิญชวนร่วมงาน

จากความหมายของหะดีษ พบว่า สิทธิของมุสลิมต่อมุสลิมนั้นมีหกประการ หนึ่งในนั้นคือ “เมื่อเขาเชิญท่าน จงตอบรับคำเชิญเขา” ดังนั้น การตอบรับเชิญงานเลี้ยงสมรสของมุสลิมจึงเป็นสิทธิของมุสลิมในการปฏิบัติ สำหรับต่างศาสนิก มิใช่สิทธิของมุสลิมในเชิงหลักคำสอนอิสลาม จึงไม่จำเป็นต้องตอบรับเชิญ ยกเว้นต่างศาสนิกในพันธะสัญญา บางทัศนะเห็นว่า ต่างศาสนิกในพันธะสัญญามีความเกี่ยวข้องกับหะดีษข้างต้น จึงเป็นสิทธิของมุสลิมต้องตอบรับเชิญ (Muhammad Nūr Khāzin’ Anas, 2014: 19)

2. ผู้เชิญชวนงานเลี้ยงสมรสเป็นบุคคลมีความสามารถจัดการงานของตนเองได้ ดังนั้นบุคคลที่มีความสามารถจัดการงานของตนเองได้คือ ผู้บรรลุนิติภาวะ ผู้มีความสมบูรณ์ในด้านสติปัญญา มีความฉลาด สามารถจัดการงานที่เกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองได้ เป็นผู้มีความอิสระ มิใช่ทาส เพราะทาสไม่สามารถจัดการงานของตนเองได้ มิใช่ผู้ซึ่งมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ผู้ซึ่งไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ เป็นต้น (al-Ramliyy, 1991: 353)

3. ผู้เชิญชวนงานเลี้ยงสมรสไม่ควรเป็นผู้หญิงอันจะบิยะฮฺ เพราะอาจก่อให้เกิดความวุ่นวายหรือพิตนะฮฺระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงได้ เพราะอิสลามห้ามปรามเกี่ยวกับพิตนะฮฺและสิ่งใกล้เคียงพิตนะฮฺ

4. ผู้เชิญชวนงานเลี้ยงสมรสมิใช่ผู้อธรรม ผู้อยู่ในความบาปกรรม (Muhammad Shallash, n.d: 323)

5. แหล่งที่มาของทรัพย์สินเงินทองของผู้เชิญชวนงานเลี้ยงสมรสมาจากความอุตสาหกรรมและความพยายามที่อนุมัติในอิสลาม (al-Sharbīniyy, 2009: 246/3)

6. การจัดงานเลี้ยงสมรสมิได้มีเจตนาารมณ์เพื่อความโอ้อวด (Ibn Mufliḥ, 1979: 180/7)

7. ผู้เชิญชวนงานเลี้ยงสมรสเป็นควรรักษาจรรยาบรรณหรือรูปแบบจัดงานเลี้ยงสมรสตามหลักคำสอนศาสนาอิสลามและตามแนวทางปฏิบัติของท่านนบี ﷺ

มุสลิมผู้ซึ่งเป็นผู้เชิญชวนผู้คนมาร่วมงานเลี้ยงสมรสควรรักษาเงื่อนไขของตนให้สอดคล้องกับหลักคำสอนศาสนา เพราะงานเลี้ยงสมรสเป็นสิ่งสำคัญในอิสลาม หากผู้เชิญชวนมิได้คำนึงและปฏิบัติถึงเงื่อนไขตามนิกวิชาการกำหนด งานเลี้ยงสมรสในกรณีดังกล่าว ไม่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ถูกเชิญ เพราะถือว่าเป็นงานเลี้ยงที่อยู่นอกบัญญัติอิสลาม จึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม

3.2.2 เงื่อนไขของผู้ถูกเชิญ (มัตอู)⁸ ร่วมงานเลี้ยงสมรส

เมื่อมีผู้คนมาเชิญชวนไปงานเลี้ยงสมรส จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ถูกเชิญชวนไปร่วมงาน ตอบรับด้วยการไปงานเลี้ยงสมรส ในบัญญัติอิสลามนั้น จะบรรลุผลของการกระทำนั้น ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขจึงจะสำเร็จ เช่นเดียวกับการตอบรับงานเลี้ยงสมรส การจะบรรลุผลข้อชี้ขาดว่าด้วย

⁸ มัตอูญ เป็นนามจากภาษาอาหรับ หมายถึง ผู้ซึ่งถูกเชิญชวนร่วมงาน

การตอบงานเลี้ยงสมรส ผู้ถูกเชิญร่วมงานเลี้ยงสมรสต้องมีคุณสมบัติตามเงื่อนไข ดังนี้ นักวิชาการมุสลิมกล่าวมา (Sayyid al-Sābiq, 2004: 623) ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความสามารถในการไปร่วมงานเลี้ยงสมรส หากไม่สามารถไปร่วมงานสมรสได้ เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย ระยะทางห่างไกลเกินไป เป็นต้น ผลของการชี้ขาดที่ไม่มีผลการใดแก่ผู้ที่ไม่มีความสามารถไปร่วมงานเลี้ยง

2. เป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ ผู้มีความสมบูรณ์ในด้านสติปัญญา มีความฉลาดสามารถจัดการงานที่เกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองได้ เป็นผู้มีความอิสระ มีโช่ทาส มีเช่ผู้ซึ่งมีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ ผู้ซึ่งไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ เป็นต้น

3. ผู้ถูกเชิญชวนงานเลี้ยงสมรสต้องเป็นชาวมุสลิม ดังนั้นจึงไม่จำเป็นสำหรับต่างศาสนิกมาร่วมงานเลี้ยงสมรสมุสลิม (al-Ramli, 1991: 353)

4. ผู้เชิญชวนงานเลี้ยงสมรส ได้เชิญผู้ถูกเชิญชวนงานเลี้ยงสมรสด้วยคุณลักษณะที่เฉพาะหรือเจาะจง ไม่ว่าจะด้วยปัจเจกชนหรือเป็นกลุ่มที่เจาะจง (Ibn Muflih, 1979: 180/7)

5. ไม่มีการใดสำหรับผู้ถูกเชิญมางานเลี้ยงสมรสมาช้ากว่ากำหนดการงานเลี้ยง เนื่องจากการใช้สิทธิของมุสลิมที่จำเป็น อาทิเช่น ต้องละหมาดศพ ต้องไปเป็นพยานในการตัดสินความเป็นต้น

6. ผู้ถูกเชิญชวนงานเลี้ยงสมรสควรมีจรรยาบรรณที่ดีสอดคล้องกับหลักบัญญัติอิสลาม อันได้แก่ มีเจตนารมณ์ในการจัดงานเลี้ยงสมรสมิใช่เพียงแค่มื้อเพื่อกินและดื่ม แต่เพื่อปฏิบัติตามแนวทางสุนนะฮ์ของท่านนบี ﷺ ด้วยการให้เกียรติพี่น้องมุสลิมด้วยกัน สามารถพบปะ รู้จักกัน การจัดงานเลี้ยงสมรสมิใช่เพียงแค่มื้อทำตามประเพณีแต่ทำเพื่อความรักและเคารพต่อท่านนบี ﷺ ด้วยการมีส่วนร่วมหนึ่งของอิบาดะฮ์ ในการนี้ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดงานเลี้ยงสมรส ควรรักษาจรรยาบรรณอิสลามในการด้านการกินหรือดื่ม เป็นต้น ห่างไกลจากฟิตนะฮ์ และการปะปนกันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงอันจะบิยะฮ์ (al-Māwardiy, 2009: 559/9)

3.2.3 เงื่อนไขของการเชิญชวนร่วมงานเลี้ยงสมรส

นักวิชาการมุสลิมได้กำหนดเงื่อนไขของการเชิญชวนร่วมงานเลี้ยงสมรส โดยผู้เชิญชวนและผู้ถูกเชิญชวนต้องพิจารณาเงื่อนไขของการเชิญชวนร่วมงานเลี้ยง (‘Abd al-Rahmān al-Jazīriy, 2003: 36/2) ดังต่อไปนี้

1. งานเลี้ยงสมรสต้องไม่มีสิ่งที่ไม่ดีในอิสลาม (มะศียะฮ์) อาทิเช่น การหัวเราะเยาะเย้ย การพูดเท็จ เป็นต้น แต่หากการไปงานเลี้ยงสมรสที่เต็มไปด้วยสิ่งที่ไม่ดีในอิสลามแล้ว จะทำให้งานเลี้ยงสมรสดังกล่าวเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือสามารถเปลี่ยนจากสิ่งที่ไม่ดี กลายเป็นสิ่งที่ส่งเสริม การไปร่วมงานดังกล่าว นับว่าเป็นสิ่งถูกบัญญัติในอิสลาม

2. ในสถานงานเลี้ยงสมรส ห้ามมีการปิดประตูถึงแม้ว่าจะมีการประชุม

3. งานเลี้ยงสมรส เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่บัญญัติอิสลาม
 4. งานเลี้ยงสมรสห้ามเชิญชวนเฉพาะผู้มีเกียรติและมีฐานะเท่านั้น
 5. ถูกบัญญัติให้ไปงานเลี้ยงสมรส ในวันแรกของงานเลี้ยง หากงานเลี้ยงสมรสมีหลายวัน บางทีคนนักวิชาการ มีทัศนะในกรณีดังกล่าวว่า ส่งเสริมให้ไปวันที่สองของงาน
 6. การเดินทางไปงานเลี้ยงสมรสต้องไม่มีอุปสรรคหรืออันตรายต่อตนเอง ทรัพย์สิน เป็นต้น หากการเดินทางมีความเสี่ยงต่ออันตราย การตอบรับเชิญและการเชิญชวนไม่เป็นที่บัญญัติในอิสลาม
 7. การตอบรับหรือการเชิญชวนมาร่วมงานสมรส ไม่ใช่สาเหตุมาจากความเกรงกลัวหรืออำนาจจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่มาจากความรักความผูกพัน
 8. สภาพอากาศที่เหมาะสม
- เงื่อนไขดังกล่าวนี้ว่าเป็นเงื่อนไขที่มุสลิมจำเป็นต้องปฏิบัติ เพราะเงื่อนไขที่กล่าวมาข้างต้นนับว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนศาสนาและข้อชี้ขาดทั้งหมด หากมุสลิมสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว วัตถุประสงค์การจัดงานเลี้ยงสมรสก็จะบรรลุผลตามศาสนาบัญญัติ

3.4 รูปแบบและมารยาทอิสลาม เกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส

หลักคำสอนอิสลามนับว่าเป็นสิ่งพลวัต กล่าวคือ มีหลักคำสอนดั้งเดิม แต่มิได้หยุดนิ่งอยู่เฉพาะกับสังคมสมัยก่อน แต่ยังสามารถใช้กับสังคมปัจจุบันและในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับหลักคำสอนว่าการจัดงานเลี้ยงสมรส ทุกสมัยล้วนใช้หลักคำสอนดั้งเดิม ไม่ว่าจะในสมัยแรกเริ่มอิสลามหรือปัจจุบัน สำหรับผู้คน ผู้ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับงานเลี้ยงสมรส อาทิเช่น คู่บ่าวสาว ผู้ปกครองคู่บ่าวสาว ผู้ถูกเชิญงานเลี้ยง ก็มีวิธีปฏิบัติและยึดมั่นจากหลักคำสอนดั้งเดิม เพียงอาจมีความแตกต่างในเรื่องเวลา สถานที่ เป็นต้น แต่หลักปฏิบัติและยึดมั่นจากหลักคำสอน ก็ยังมีหลักคำสอนดั้งเดิม เพียงอาจมีปัจจัยอื่นๆมาแทรกซ้อนกับหลักปฏิบัติและการยึดมั่นจากหลักคำสอนอิสลาม โดยเฉพาะในเรื่องประเพณีและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การจัดงานเลี้ยงสมรสของมุสลิม โดยเฉพาะสังคมมุสลิมปัจจุบันในบางพื้นที่ มีความเบี่ยงเบนจากหลักคำสอนศาสนา ในการนี้ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงรูปแบบและมารยาทอิสลาม เกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรสปัจจุบัน (Muhamad Abduh, 2002: 110) ดังต่อไปนี้

1. สำหรับผู้สมรสและผู้ถูกเชิญร่วมงานสมรสไม่ควรประพุดติและแต่งกายแสดงถึงความสวยงามเกินหน้าเกินตา อาทิเช่น การเผยแพร่ดวงของเรือนร่าง ด้วยการใส่เสื้อผ้าต้องตาตรงใจ รัดรูปหรือบางเกินไป การเผยแพร่ระดับ การอวดตัวตน แต่งหน้าทาปากหรือการเปิดเผยสิ่ง

สวยงามที่อาจดึงดูดความใคร่ของผู้ชาย เป็นต้น การกระทำดังกล่าว นับว่าเป็นการกระทำตะบับรฺจญ์⁹ ซึ่งเป็นการห้ามในอิสลาม

2. ในงานเลี้ยงสมรสต้องไม่มีการปะปนระหว่างผู้ชายและผู้หญิง วิธีทางที่ดีคือ ควรแบ่งสถานที่จัดงานเลี้ยงระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เพราะการแบ่งระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงสามารถห่างไกลการมองเห็นระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง เนื่องจากว่า การมองเห็นระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่จะก่อให้เกิดความผิดประเวณี

3. เป็นที่ส่งเสริมในอิสลาม ให้รับเชิญผู้ยากไร้ คนจนและลูกกำพร้า มิใช่เพียงแค่ว่ารับเชิญผู้ที่มีฐานะเท่านั้น

4. ไม่ควรออกค่าใช้จ่ายกับงานสมรสอย่างฟุ่มเฟือย เช่นเดียวกับอาคารการกิน เพราะการกระทำอย่างฟุ่มเฟือย เป็นสิ่งที่ห้ามในอิสลาม

5. ในงานเลี้ยงสมรสสามารถมีความบันเทิงด้วยการร้องอนาฮีด การตีกลอง

6. กล่าวคำขอพรหรือคำกล่าวที่เป็นมงคลต่อคู่สมรส

7. มุคอพะชะฮฺกับผู้ซึ่งไม่ที่อนุมัติสมรส(มุฮริม)และห่างไกลจากการมุคอพะชะฮฺกับผู้ซึ่งเป็นที่อนุมัติในการสมรส

8. ห่างไกลจากสิ่งภาคี

มุสลิมควรรักษารูปแบบและมารยาทของอิสลาม เกี่ยวกับงานเลี้ยงสมรส เนื่องจากงานเลี้ยงสมรส นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของอิบาดะฮฺในอิสลาม ดังนั้นมุสลิมควรยึดมั่นและปฏิบัติตามรูปแบบและมารยาทงานเลี้ยงสมรส ในอิสลาม

การจัดเลี้ยงสมรส (วะลีมะฮฺ) นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในอิสลาม เนื่องจากว่าการจัดเลี้ยงสมรส (วะลีมะฮฺ) เป็นส่วนหนึ่งของอิบาดะฮฺที่ถูกบัญญัติ ทั้งนี้ เมื่อกล่าวถึง “วะลีมะฮฺหรืองานเลี้ยง” ผู้คนทั่วไปจะรู้จักว่าเป็นการจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มเนื่องในงานสมรสของคู่สมรสคู่หนึ่ง เช่นเดียวกับทัศนคติของนักวิชาการมุสลิม แต่บางนักวิชาการมุสลิมมีความเห็นที่ต่าง กล่าวคือ เมื่อกล่าวถึงคำว่า “วะลีมะฮฺหรืองานเลี้ยง” นักวิชาการมุสลิมบางทัศนะมีความเห็นว่า ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ 2 ความหมาย ความหมายแรกคือ “วะลีมะฮฺ” หมายถึง งานเลี้ยงสมรส และความหมายที่สองคือ “วะลีมะฮฺ” หมายถึง งานเลี้ยงอื่นๆที่ไม่ใช่ในงานเลี้ยงสมรส เช่น วะลีมะฮฺอะกีเยเกาะฮฺ วะลีมะฮฺอะกีเยเราะฮฺ วะลีมะฮฺมะดฺคุบะฮฺ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “วะลีมะฮฺ” จะมีความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมาย แต่การใช้คำว่า “วะลีมะฮฺ” ก็จะมี ความแตกต่างในแต่ละบริบทพื้นที่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่และปัจจัยต่างๆที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจในความหมายของคำว่า “วะลีมะฮฺ”

งานเลี้ยงสมรส เป็นงานเลี้ยงที่สำคัญในอิสลาม ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากงานเลี้ยงสมรสของชาวอาหรับในสมัยอวิชชา เมื่ออิสลามเข้ามามีบทบาทในสังคมอาหรับ ท่านนบี ﷺ เห็นว่าเป็น

⁹ ตะบับรฺจญ์ หมายถึง การเปิดเผยความสวยงามของผู้หญิง

การตี จึงสืบสานประเพณีดังกล่าวด้วยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบงานเลี้ยงสมรสที่ถูกปฏิบัติของผู้คนในสมัยอริยราช ให้เป็นไปในทางรูปแบบอิสลามบัญญัติ จึงทำให้งานเลี้ยงสมรสเป็นที่ถูกบัญญัติในอิสลาม และมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ ด้วยความสำคัญของงานเลี้ยงสมรสจึงทำให้นักวิชาการกำหนดข้อชี้ขาดว่างานเลี้ยงสมรส ซึ่งสามารถแบ่งข้อชี้ขาดว่าด้วยงานเลี้ยงสมรสออกเป็น 3 ประเภทคือ วาญิบ สุนนะฮ์ และฟิรฎูกิฟายะฮ์ โดยข้อชี้ขาดดังกล่าวจะมีความเกี่ยวข้องกับผู้เชิญชวนงานเลี้ยงและผู้ถูกเชิญชวนงานเลี้ยงสมรส สำหรับการลู่วงข้อชี้ขาดดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อผู้เชิญชวนงานเลี้ยงและผู้ถูกเชิญชวนงานเลี้ยงสมรสมีเงื่อนไขเป็นไปตามที่นักวิชาการมุสลิมกำหนด และการที่จะได้ความจำเริญจากการจัดงานเลี้ยงสมรสได้ก็ต่อเมื่อผู้เชิญชวนงานเลี้ยงและผู้ถูกเชิญชวนงานเลี้ยงสมรสได้ทำตามรูปแบบและจรรยา มารยาทในอิสลาม ด้วยเหตุนี้ มุสลิมควรจัดงานเลี้ยงสมรส เพื่อปฏิบัติตามแนวทางของนบี ﷺ หรือหลัก คำสอนของอิสลามและควรรักษาจรรยา มารยาทอิสลาม เพื่อที่จะได้วัตถุประสงค์ของการจัดงานเลี้ยงในอิสลาม คือ การทำอิบาดะฮ์และความจำเริญจากอัลลอฮ์ ﷻ

Prince of Songkla University
Pattani Campus